

Sygn. akt V CSK 453/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

w sprawie z wniosku A. N. S.
przy uczestnictwie A. G. S.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lutego 2016 r.,
na skutek skarg kasacyjnych wnioskodawczyni i uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w J.
z dnia 17 lutego 2015 r., sygn. akt II Ca [...],

**odmawia przyjęcia obu skarg do rozpoznania i obciąża oboje
skarżących kosztami postępowania kasacyjnego związanymi z
ich udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. S. i uczestnik A. S. wnieśli skargi kasacyjne od postanowienia Sądu Okręgowego w J. z dnia 17 lutego 2015 r., wydanego po rozpoznaniu apelacji obu stron od postanowienia w przedmiocie podziału majątku wspólnego. Poddając ocenie wnioski o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi raczej w interesie powszechnym (por. wyrok SN z dnia 23 lutego 2006 r., sygn. akt II CSK 126/05, nie publ.). Rozpoznanie skargi winno przysłużyć się

ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewnieniu jednolitości orzecznictwa sądowego w tych sprawach, na kanwie których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu ustawy, mającej walor generalny i abstrakcyjny (por. postanowienie SN z dnia 4 lutego 2000 r., sygn. akt II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Jest zatem oczywiste, że nie każde orzeczenie - nawet błędne - zasługuje na to, aby stać się przedmiotem kontroli kasacyjnej.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m. in.: postanowienie SN z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania,

że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob.: postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, www.sn.pl; postanowienie SN z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, www.sn.pl). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienie SN z dnia 8 lipca 2009 r., sygn. akt I CSK 111/09, www.sn.pl; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, www.sn.pl).

Zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury, oparcie wniosku na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, t.j. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m.in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, Nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Wymaga on zatem szczegółowego uzasadnienia, z powołaniem się na argumenty prawne odrębne od merytorycznej motywacji skargi, przy czym zasadność powinna być widoczna już na pierwszy rzut oka, bez potrzeby badania powołanych zagadnień (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 2010 r., IV CSK 148/10, niepubl.). Skarżący powinien zamieścić w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi wyodrębniony wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się oczywistość naruszenia prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, nie publ.; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, nie publ.; z dnia 19 grudnia 2001 r., IV CZ 200/01, nie publ.).

Wymogów tych nie spełniają wniesione w sprawie skargi kasacyjne.

Wnioskodawczyni wskazała jako przyczynę kasacyjną występowanie istotnego zagadnienia prawnego ujętego w pytaniu: „Czy w przypadku spłaty całości zadłużenia zabezpieczonego hipoteką przez małżonka któremu w wyniku podziału majątku wspólnego nie przyznano nieruchomości wspólnej jest on uprawniony - a jeżeli tak to w jakim zakresie - do żądania zwrotu zapłaconych kwot z tego tytułu od małżonka, któremu przyznano na wyłączną własność nieruchomość dodatkowo obniżając jej wartość przy podziale poprzez uwzględnienie wysokości ciążącego na niej obciążenia hipotecznego?”. Nie jest to jednak nowe zagadnienie, bowiem Sąd Najwyższy wypowiadał się już w tym zakresie (por.: postanowienia z dnia 26 października 2011 r., sygn. akt I CSK 41/11, LEX nr 1101323; z dnia 15 kwietnia 2011 r., sygn. akt II CSK 430/10, LEX nr 846560; z dnia 21 stycznia 2010 r., sygn. akt I CSK 205/09, LEX nr 560500; z dnia 29 września 2004 r., sygn. akt II CK 538/03, LEX nr 137537; wyrok z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt IV CSK 566/08, LEX nr 564826).

Zdaniem wnioskodawczyni, występuje również potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, sprowadzająca się do wyjaśnienia, „czy wartość nieruchomości podlegającej podziałowi należy określić z uwzględnieniem obciążenia hipoteką zabezpieczającą wierzytelność z tytułu kredytu zaciągniętego wspólnie przez byłych małżonków.”. Ten problem również był przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego i w aktualnym orzecznictwie nie budzi już wątpliwości (por.: postanowienie z dnia 26 listopada 2009 r., sygn. akt III CZP 103/09, Biul.SN 2010/2/12, OSNC-ZD 2010/3/82; postanowienie z dnia 26 września 2013 r., sygn. akt II CSK 650/12, LEX nr 1408410; ;postanowienie SN z dnia 4 marca 2015 r., sygn. akt IV CSK 400/14, LEX nr 1663138; postanowienie SN z dnia 19 lipca 2012 r., sygn. akt II CSK 660/11, LEX nr 1228437; postanowienie SN z dnia 26 października 2011 r., sygn. akt I CSK 41/11, LEX nr 1101323; postanowienie SN z dnia 20 kwietnia 2011 r., sygn. akt I CSK 661/10, OSNC-ZD 2012/2/31; postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 2011 r., sygn. akt II CSK 430/10, LEX nr 846560; postanowienie SN z dnia 21 stycznia 2010 r., sygn. akt I CSK 205/09, LEX nr 560500; , LEX nr 551881; wyrok SN z dnia 2 kwietnia 2009 r., sygn. akt IV CSK 566/08, LEX nr 564826; uchwała SN z dnia 25 czerwca 2008 r.,

sygn. akt III CZP 58/08, OSNC 2009/7-8/99, Biul.SN 2008/6/11; postanowienie SN z dnia 29 września 2004 r., sygn. akt II CK 538/03, LEX nr 137537; postanowienie SN z dnia 5 października 2000 r., sygn. akt II CKN 611/99, Biul.SN 2000/11/15; postanowienie SN z dnia 12 lutego 1998 r., sygn. akt I CKN 489/97, LEX nr 50541; postanowienie 7 sędziów SN z dnia 5 grudnia 1978 r., sygn. akt III CRN 194/78, OSNC 1979/11/207).

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, skarżąca nie wskazała nawet przepisu prawa materialnego, z naruszeniem którego wiąże tę przyczynę kasacyjną. Podniosła jedynie, że „obowiązek uwzględnienia uprawnień i roszczeń z umowy leasingu zawartej w trakcie trwania wspólności majątkowej z opcją wykupu zrealizowana po jej ustaniu przy ustalaniu składu majątku wspólnego wynika z ostatniego orzecznictwa Sądu Najwyższego - postanowienia SN z dnia 28 stycznia 2015 roku (II CSK 322/14)”, a „wnioskodawczynie wносиła o rozliczenie tej umowy”. Powołała się również na przeprowadzenie stosownego postępowania dowodowego w tym zakresie w postępowaniu apelacyjnym i na lakoniczne wyjaśnienie tej kwestii przez Sąd drugiej instancji. Powtórzyć należy, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej powinna być wyjaśniona w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i nie jest wystarczające odwołanie się do orzeczenia Sądu Najwyższego, bowiem wyrażony w nim pogląd, bez przytoczenia argumentacji i stanu faktycznego, w jakim orzeczenie to zapadło, nie może być uznany za powszechnie znany i wiążący.

Uczestnik w ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na „zagadnienie prawne wywołujące potrzebę wykładni przepisów art. 31 k.r.i.o”. Przesłanki te odniósł do „wykładni zarówno pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym (art. 55¹ k.c.) jak i przedsiębiorstwa jako szczególnego dobra prawnego w odniesieniu do przepisów prawa rodzinnego, zarówno dotyczących składników majątku wspólnego podczas istnienia małżeńskiej wspólności majątkowej, jak i po ustaniu tej wspólności”, a także uznał, iż „brak judykatów dotyczących zasad, na jakich w postępowaniu o podział majątku wspólnego następuje zaliczenie do tego majątku dochodu z działalności gospodarczej prowadzonej przez jednego z małżonków”. W orzecznictwie SN można jednak znaleźć odpowiedź na przedstawione wątpliwości

(zob. w szczególności: postanowienia z dnia 5 grudnia 2014 r., sygn. akt III CSK 87/14, LEX nr 1651015; z dnia 28 stycznia 2015 r., sygn. akt II CSK 322/14, LEX nr 1665584; a także wyroki z dnia 30 listopada 1999 r., sygn. akt I CKN 240/98, OSNC 2000/6/108, Biul.SN 2000/5/10; z dnia 30 stycznia 2007 r., sygn. akt IV CSK 360/06, LEX nr 369193 oraz szereg innych orzeczeń powszechnie dostępnych na stronie internetowej Sądu Najwyższego, w internetowych publikatorach, również przytaczanych w komentarzach prawniczych). Przedstawione w skardze uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przekonuje o istnieniu takiej potrzeby.

Uczestnik również, podobnie jak wnioskodawczyni, powołał się na oczywistą zasadność skargi, a za tym twierdzeniem przemawiać ma naruszenia art. 46 k.r.i.o. Przesłankę tę uzasadnił wadliwym sposobem ustalenia wartości majątku podlegającego podziałowi, poprzez uwzględnienie w nim zarówno dochodu z działalności gospodarczej, jak i przedmiotów nabytych z tego dochodu, przy równoczesnym pominięciu również finansowanych z tego dochodu wydatków na utrzymanie rodziny, kontynuację robót budowlanych itp., czego dyspozycja art. 46 kro nie przewiduje. Takie twierdzenie, oparte w istocie na kwestionowaniu ustaleń faktycznych oraz własnej interpretacji przytoczonego przepisu, nie świadczy o jego rażącym naruszeniu, które ma być widoczne *prima facie* i w sposób bezdyskusyjny świadczyć o oczywistej zasadności skargi.

Skarżący podniósł również, że „zasadnym w tej sytuacji staje się przywołanie również podstawy rozpoznania skargi, przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.”, ale nie przedstawił na ten temat argumentacji, a trudno doszukać się jakiegokolwiek przyczyny nieważności postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia obu skarg do rozpoznania, o czym orzekł na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Każdy ze skarżących ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie (art. 520 § 1 k.p.c.).